

הלכות הדרף היומי

מסכת סוטה

תוכן

- א. מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות.....1
- ב. אילים ממואב כבשים מחברון.....2

דף לד:

א. מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות

יש מן הגאונים שהיו רוצים לאסור להשתטח על קברי מתים, שלא יהיה נראה כדורש¹ אל המתים². ואין היתר להשתטח על קברי אבות, אלא להתפלל שם לה' במקום קדושה כדי שתהא תפלתו נשמעת³, או להשתטח על קבר המת לפייסו אם ביזה אותו, וי"א⁴ דההולכים להשתטח על קברי מתים אל ישים מגמתו נגד המתים השוכנים שם, אלא יתפללו לה' שימלא שאלותם בזכות אבותיו או בזכות הצדיקים⁵ הנקברים פה.

¹ באג"מ או"ח ח"ה סי' מ"ג אות ו' רצה לתלות דין זה באיסור לבקש דבר מהמלאכים. דהש"ך בשם מוהר"ח בתשובה סובר שאסור לבקש מהנשמות כמו שאסור לבקש ממלאכים. והב"ח (ס"ס רי"ז הנ"ל) סובר כסברא שניה, דעדיפי לעניין זה ממלאכים, ולכן שייך לבקשם שיתפללו בעדנו. וכן עיין בגשר החיים ח"ב שם שתלה דין זה באם מותר לבקש ממלאכי השרת שיתפללו בעדנו:

² באג"מ הנ"ל שהאיסור הכא נלמד משום "שאיין להפקיע הקרא דודורש אל המתים מפשרמו, דהוא איסור גם מלבקש מהמתים שהם יתפללו עבורנו":

³ חכמת אדם כלל פ"ט בשם הב"ח שם בש"ך שם קע"ט ס"ק ט"ו ועיין במהרי"ל (מנהגים) הלכות תענית אות י"ח "והמשתטח על קברי הצדיקים ומתפלל אל ישים מגמתו נגד המתים השוכנים שם, אך יבקש מאת השם יתברך שיתן אליו רחמים בזכות הצדיקים שוכני עפר תנצב"ה":

⁴ חכמת אדם כלל פ"ט בשם הב"ח (יו"ד סו"ס רי"ז)

⁵ ויכול אף לבקש שיהיה מליץ יושר, ויקבל הקב"ה מליצתו ותפילתו של הצדיק המונח כאן, אשר ימליץ ויתפלל בעדנו. ומתוך כך מתעוררת הנפש של המנוח החופפת מעל הקבר, ומודיע לנשמה למעלה להמליץ ולהתפלל. (גשר החיים ח"א פכ"ט אות ט' עמ' ש"ט):

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוטה

אך דעת רוב⁶ האחרונים⁷ שאין חשש משום דורש אל המתים, אפילו כשמבקשים מהמתים להתפלל על החיים, ואדרבא מקום מיוחד הוא לתפילה ובקשה⁸, ובמיוחד בימי רצון של חודש אלול, שכן אמרו בתענית צבור על הגשמים, שיוצאים לבית הקברות כדי שיבקשו עלינו מתים רחמים⁹, וכן אמרו בכלב שהלך ונשתטח על קברי אבות בחברון, ואמר; אבותי בקשו עלי רחמים¹⁰.

ומותר לומר תהא מליץ יושר ותתפלל בעדינו לה' יתברך, שמכיון שאומר לו שיתפלל להיות¹¹ ש הרי אין זו מגמה למת עצמו, אלא כמו שמבקשים מצדיק חי¹¹ שיתפלל בעדו, אבל להתפלל למת עצמו שיענהו לכו"ע אסור, ואין לספר צרותיו למת.

ב. אילים ממואב נבשים מחברון

⁶ שכן אמרו (תענית ט"ז א') בתענית צבור על הגשמים שיוצאים לבית הקברות כדי שיבקשו עלינו מתים רחמים, וכן אמרו בכלב (סוטה ל"ד ב') שהלך ונשתטח על קברי אבות בחברון, ואמר; אבותי בקשו עלי רחמים, ומותר לומר תהא מליץ יושר ותתפלל בעדינו לה' יתברך, דמכיון שאומר לו שיתפלל להיות¹¹ ש הרי אין זו מגמה למת עצמו, אלא כמו שמבקשים מצדיק חי שיתפלל בעדו, (גשר החיים פכ"ט אות ט' עמ' ש"ט) ועיין בשו"ת מנח"י (ח"ח סי' נ"ג) שכתב דממעם זה יש ענין להניח פיתקאות (קויטליך) על קברות הצדיקים כמו שנתנים לצדיק בעודו חי, דגם לאחר מיתה נקרא חי.

⁷ עי' שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' רצ"ג ודרכי תשובה סי' קע"ט ס"ק לו. ועי' בארוכה בס' גשר החיים להרי"מ טוקצינסקי ח"ב פכ"ו) שאין בזה שום איסור של דורש אל המתים, אפילו כשמבקשים מהמתים שיתפללו על החיים. אמנם גם לדעת האוסרים יכול לבקש שיהיה מליץ יושר, ויקבל הקב"ה מליצתו ותפילתו של הצדיק המונח כאן, אשר ימליץ ויתפלל בעדנו. ומתוך כך מתעוררת הנפש של המנוח החופפת מעל הקבר, ומודיע לנשמה למעלה להמליץ ולהתפלל. (גשר החיים ח"א פכ"ט אות ט' עמ' ש"ט) אבל להתפלל למת עצמו שיענהו לכו"ע אסור אותן נשים וכן עמי הארצות שהולכין על קברי מתים, וכאילו מדברים עם המתים ואומרים להם צרותיהם, קרוב הדבר שהם בכלל דורש אל המתים: (ב"ח יו"ד רי"ז גשר החיים ח"ב פכ"ו) ויש נוהגין למעום מעט קודם שהולכים על בית הקברות, מחשש שארז"ל דורש אל המתים זה המרעיב עצמו ולן בבית הקברות, ועכ"פ לא יסעוד. (אלף המגן על המטה אפרים תקפ"א ס"ק ק"ט)

⁸ עיין בשו"ת שדה הארץ (ח"ג אבהע"ז סימן יא) שכתב שאע"פ שלא נמצא לשום אחד מהמתים אי יש מצוה להשתטח על קברי הצדיקים, אפשר שיש בזה מצוה, וזכותם תגן עלינו שימלאו משאלותינו לטובה כמו שמצינו בכלב, וכבר העיד האור המופלא הארז"ל כי בהשתטחות האדם על קבר הצדיק, ובפרט אם יודע לעשות ייחוד השייך לאותו צדיק, תהיה נשמת אותו צדיק לעזר ולסיוע גדול לאותו אדם.

⁹ "למה יוצאין לבית הקברות, פליגי בה רבי לוי בר חמא ורבי חנינא, חד אמר הרי אנו חשובין לפניך כמתים, וחד אמר כדי שיבקשו עלינו מתים רחמים, מאי בנייהו איבא בנייהו קברי עובדי כוכבים:

¹⁰ "אמר רבא מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים, והלך ונשתטח על קברי אבות. אמר להן אבותי בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים":

¹¹ ועיין מנח"י ח"ח סי' נ"ג שכתב דממעם זה יש ענין להניח פיתקאות (קויטליך) על קברות הצדיקים כמו שנתנים לצדיק בעודו חי, דגם לאחר מיתה נקרא חי:

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוטה

מצות עשה¹² להיות כל הקרבנות תמימין ומובחרין, שנאמר¹³ (ויקרא כב פסוק כא) תמים יהיה לרצון זו מצות עשה. ולא רק כל¹⁴ דבר שפסול אינו מביאו, אלא גם שאינו פסול רק אינו מובחר אינו מביא אותו לכתחילה¹⁵.

כיצד היה חייב עולה לא יביא שה כחוש וכעור ויאמר הרי אין בו מום, ועל זה נאמר (מלאכי א פסוק יד) וארור נוכל ויש בעדרו זכר ונדר וזבח משחת לאדני וגו' אלא כל שיביא לקרבן יביא מן המובחר.

וכך היו עושין בזמן המקדש, מביאין אילים ממואב, ומביאין כבשים שגביהן רחבים מחברון, ומביאין עגלים מן השרון, וגזלות מהר המלך, ומביאין יין מקרחיין והלוטיין, וסולת ממכמש ויוחנה, ומביאין שמן מתקוע. הכל היה מובחר במינו.

שהרוצה לזכות¹⁶ עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו, הרי נאמר בתורה (בראשית ד פסוק ד) והכל הביא גם הוא מפרכות צאנו ומחלבהן וישע יקוק אל הכל ואל מנחתו, והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כסה ערום יכסה מן היפה

¹² רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק א הלכה א

¹³ ברבינו בחיי במדבר פרק כח פסוק לא למד דין זה מהפסוק שם תמימים יהיו לכם ונסכיהם. אף הנסכים יהיו תמימים, מכאן דרשו רז"ל: (מנחות פז א) עלו ביין קמחים פסול לנסכים, שהרי אין ראוי להקריב על גבי המזבח אלא דבר המובחר במינו, וכל שאין פסול אך הוא כחוש וכעור אין מקריבין אותו לכתחילה, שאם היה חייב קרבן עולה לא יביא שה כחוש וכעור ויאמר: הרי אין בו מום, שעל זה נאמר: (מלאכי א, יד) "וארור נוכל ויש בעדרו זכר", אלא צריך שיביא מן המובחר, ושם כתב דין זה ביין הנסכים ואפילו כעצי המערכה ובשמן המנורה.

¹⁴ רמב"ם שם פרק ז הלכה א ב

¹⁵ דמה שכתב הרמב"ם לא כל דבר שאינו פסול מביא אותו לכתחלה משמע שהוא דין חדש, וקשה דהא כבר כתב דין זה דמובחרין, ובפ"ג הל' י"א כתב נמצא כל האסורין למזבח הרי הן י"ד בע"מ ושאינו מן המובחר וכו', וא"כ מה בא לחדש כאן דין דכל שיביא לקרבן יביא מן המובחר, לכן נראה דבאמת יש שני דינים במן המובחר יש דין בשאינו מן המובחר שהוא אסור למזבח, ויש דין מובחר דאינו אלא למצוה, והנ"מ פשוטה דמה דאינו אלא למצוה ושאינו מובחר כמו כחוש בקדשים אין להקריבו אינו אלא אם יש לו אחר או אם נדר וחייב לקיים נדרו, דאז אפילו אין לו שה אחר חייב לקנות ולהביא מן המובחר, אבל בשביל זה שאינו מן המובחר אינו מן האסורין למזבח, וכל זה הוא מה שהוא כמו כחוש וכה"ג שאינו מן המובחר בשביל שיש בודאי מובחרין יותר, אבל אם יהי' שנות בצורת וכל הבהמות הם כחושים וא"א להביא מחוץ לארץ אין זה מעכב גם לכתחלה להביא קרבן כחוש, אבל יש דין שאינו מן המובחר שהוא מן האסורין למזבח וזהו בהמה שיש בה חסרון שהוא חולה וכה"ג שיש בהמה שינוי לגרועותא משאר בהמות או כה"ג בנסכים בזה החסרון שאינו מן המובחר גורם איסור שלא להקריבו, ונראה דהני דאסורין למזבח אפי"ן אם שחטן לא יזרוק דמן משא"כ בהני דלכתחלה דאם שחטן ודאי זורק דמן. אבן האזל שם

¹⁶ רמב"ם שם הלכה יא, שו"ע ונו"כ יו"ד רמח ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סוטה

שבכסותו, הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבנכסיו וכן הוא אומר (ויקרא ג פסוק טז) כָּל חֶלֶב לָהּ.

ומטעם זה¹⁷ אסרו חכמים להדליק הדלקה של מצוה בדבר מאוס, כגון עכבר שנמצא בשמן¹⁸ שלא ידליקו בו נר בית הכנסת נר חנוכה או נרות שבת.

---

¹⁷ ז"ל רבינו בחיי שם ומטעם זה אסרו רז"ל שמן שנפל בו עכבר להדליק ממנו נרות של בית הכנסת, ודעת הגאונים ז"ל שאם נמוח ויש בשמן ששים שמותר באכילה, ואם אינו נמוח זורקו והשמן הותר בששים ממנו, ואף על פי שהשמן מותר באכילה פסול למאור, שנאמר: (מלאכי א, ח) "הקריבהו נא לפחתך", דבעינן דבר המוכר.

¹⁸ שו"ע ונו"כ או"ח קנ"ד יב ומ"ב שם